

EVOLUȚIA SALARIILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN ULTIMUL DECENIU

EVOLUTION OF SALARIES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE LAST DECADE

Autor: Alexandru FRUNZE

Academy of Economic Studies of Moldova

frunze.alexandru@ase.md**Scientific coordinator: Lilia GRIGOROI**

Dr., conf. univ., Academy of Economic Studies of Moldova

lilia.grigori@ase.md

the ORCID code: 0000-0002-9741-0932

Abstract. *In the field of accounting, both the minimum and average wage are important metrics, though they have different functions and effects. The Republic of Moldova is currently navigating a series of significant challenges, such as the enduring economic repercussions of the COVID-19 pandemic, an energy crisis, and the ongoing war in Ukraine, all of which have a considerable and lasting impact. While these crises affect everyone, they are felt most acutely by vulnerable groups, especially those with low incomes who find it difficult to manage the sudden increase in the cost of necessities. For most employees, their wage represents their most crucial source of income..*

Keywords: *salary, accounting, the minimum wage, the average salary, subsistence level, salary evolution*

JEL: *M41*

Introduction

Tema salariului minim în raport cu salariul mediu generează o dezbatere permanentă și complicată, cu implicații economice și sociale variate. Salariul minim pe economie este definit ca nivelul cel mai scăzut de remunerare orară, zilnică sau lunară pe care legislația unei țări îl stabilește ca fiind minimul pe care un angajator îl poate oferi unui salariat. Primele țări în care s-a stabilit prin lege un salariu minim au fost Australia și Noua Zeelandă, la sfârșitul secolului al XIX-lea. În prezent salariul minim pe economie este stabilit în peste 90% din țările lumii (Wikipedia, fără an), acesta este considerat o garanție financiară de bază pentru angajați, are consecințe importante asupra structurii economice, repartizării veniturilor și chiar asupra stabilității sociale. În Republica Moldova, evoluția salariului minim este stâns legată de conjunctura economică mondială și locală, de schimbările legislative și de presiunile din partea societății. Prin urmare, este fundamental să înțelegem impactul variațiilor salariului minim atât asupra economiei în ansamblu, cât și asupra vieții de zi cu zi a oamenilor. Salariul mediu brut este o măsură a totalului salariilor și bonusurilor înainte de impozitare împărțit la numărul total de angajați (Wikipedia, fără an). Plafonul indemnizațiilor de asigurări sociale este direct proporțional cu mărirea salariului mediu lunar înregistrat la nivelul economiei naționale, a venitului lunar asigurat al salariaților rezidenți ai parcurilor pentru tehnologia informației (IT), dar și la stabilirea valorii pagubelor, în cazul săvârșirii unor abateri legale ș.a.

Basic content. În contabilitate, salariul minim și salariul mediu joacă roluri importante, deși impactul lor direct și modul în care sunt utilizați diferă. Salariul minim este un prag legal obligatoriu, cu impact direct asupra calculului salariilor, costurilor minime cu forța de muncă și conformității legale. Contabilitatea trebuie să asigure respectarea acestuia pentru a evita sancțiuni. Astfel, conform Codului Muncii al RM orice angajat beneficiază de un salariu minim garantat prin lege. Acesta constituie valoarea minimă a plății, exprimată în moneda națională și fixată de stat pentru o muncă de bază, care nu necesită calificare. Angajatorii nu au permisiunea legală de a plăti sub acest nivel pentru timpul de lucru lunar sau orar prestat de angajat. Trebuie menționat că salariul minim nu cuprinde sporuri,

adaosuri, plăți de stimulare sau compensații. (Codul Muncii al RM, 2003). Prin urmare, importanța mărimii salariului minim în contabilitate este vădit, deoarece aceasta trebuie să asigure că nici un angajat nu este plătit sub nivelul salariului minim stabilit prin lege. Nerespectarea acestei cerințe poate duce la sancțiuni legale, amenzi și litigii costisitoare. Salariul minim de obicei se stabilește pentru companiile cu mulți angajați pe poziții de începător sau muncitori. Contabilii trebuie să ia în considerare evoluția salariului minim în procesul de bugetare și realizare a previziunilor financiare, deoarece orice creștere a acestuia va impacta direct cheltuielile cu personalul. Pentru anumite activități sau proiecte, salariul minim poate fi un factor crucial în determinarea pragului de rentabilitate, influențând numărul minim de unități vândute sau servicii prestate pentru a acoperi costurile cu forța de muncă.

Salariul mediu este un indicator statistic important pentru analiza comparativă, evaluarea competitivității salariale, calculul provizioanelor și monitorizarea tendințelor costurilor cu personalul. Oferă informații valoroase pentru management în procesul decizional. Pentru a stabili nivelul maxim al venitului luat în considerare la calculul indemnizațiilor de asigurări sociale, se folosește ca referință salariul mediu lunar înregistrat la nivelul economiei, la menținerea acestuia în cazul zilelor de sărbătoare nelucrătoare sau pe perioada aflării în deplasare în interes de serviciu și altele prevăzute în CM al RM. Salariul mediu al companiei poate fi comparat cu salariul mediu din industrie, din regiune sau la nivel național. Această analiză ar ajuta la evaluarea competitivității politicii salariale a companiei și la identificarea eventualelor discrepante. Un salariu mediu competitiv este esențial pentru a atrage și reține angajați calificați. Contabilitatea poate furniza datele necesare pentru a evalua poziția companiei pe piața muncii. Urmărirea evoluției salariului mediu în cadrul companiei de-a lungul timpului oferă informații valoroase despre tendințele costurilor cu personalul și eficiența politicilor de remunerare. Deci, calcularea salariului mediu prognozat pe economie este un proces complex care implică analiza unei game largi de factori economici și sociali. Nu este o simplă formulă matematică aplicată unor date izolate, ci mai degrabă un set de metodologii și estimări bazate pe tendințe istorice, previziuni macroeconomice și politici guvernamentale. Salariul minim, spre deosebire de salariul mediu care este un indicator statistic, nu este calculat în același fel, ci este stabilit legal sau prin acorduri între guvern, patronat și sindicate, printr-un proces de analiză și negociere. Acest proces ia în considerare costul necesităților de bază (putând folosi IPC) și analizează inflația prezentă și viitoare, deoarece aceasta influențează puterea de cumpărare a veniturilor salariale. RM aplică aceleași metodologii pentru calculul salariului minim și mediu și sunt stabilite prin hotărâri de guvern (HG) anual, publicate în Monitorul Oficial și pe legis.md (HG846, 2024) (HG845, 2024). În baza acestor HG putem observa mărimea și evoluția acestora în tabelul de mai jos:

Tabel 1. Evoluția salariului minim și mediu în RM în ultimul deceniu

Anii	Salariul minim, lei	Evoluția în dinamică, %	Salariul mediu, lei	Evoluția în dinamică, %	Pondere de evoluție salariul minim/salariul mediu
2016	2100	-	5050	-	-
2017	2380	13,33	5600	10,89	2,44
2018	2610	9,66	6150	9,82	-0,16
2019	2775	6,32	6975	13,41	-7,09
2020	2775	0,00	7953	14,02	-14,02
2021	2935	5,77	8716	9,59	-3,83
2022	3500	19,25	9900	13,58	5,67
2023	4000	14,29	11700	18,18	-3,90
2024	5000	25,00	13700	17,09	7,91
2025	5500	10,00	16100	17,52	-7,52

Sursa: Elaborat de autor în baza HG din 2015-2024 pentru anii 2016-2025

În baza datelor din tabel se observă că cea mai mare majorare procentuală în dinamică a avut loc în 2024 cu o creștere substanțială de 25,00%, de la 4000 lei la 5000 lei, apoi în 2022 cu o majorare

considerabilă de 19,25%, de la 2935 lei la 3500 lei și în 2023 o creștere de 14,29%, de la 3500 lei la 4000 lei, cu toate că în perioada 2019-2020, salariul minim a rămas neschimbat (evoluție de 0,00%). Aceasta se datorează crizelor de atunci și demonstrează la moment stabilizarea situației economice în țară. Similar salariului minim, salariul mediu prognozat a crescut aproximativ constant în perioada analizată. Majorări procentuale semnificative ale salariului mediu s-au înregistrat în 2023 cu o creștere de 18,18%, de la 9900 lei la 11700 lei, menținându-se și în anii următori, unde în 2024 a fost o majorare de 17,09%, de la 11700 lei la 13700 lei, iar în 2025 o creștere în dinamică de 17,52%, până la 16100 lei. Ritmul de creștere al salariului mediu a fost relativ mai scăzut în 2017 (10,89%), 2018 (9,82%) și 2021 (9,59%). Acest indicator reprezintă diferența dintre procentul de creștere al salariului minim și procentul de creștere al salariului mediu pentru fiecare an. O valoare pozitivă sugerează că salariul minim a crescut într-un ritm mai rapid decât salariul mediu în acel an, în timp ce o valoare negativă indică contrariul. Astfel, atât salariul minim, cât și salariul mediu prognozat pe țară, au înregistrat o tendință clară de creștere. Aceasta sugerează o creștere economică generală și potențiale presiuni inflaționiste. Ritmul de creștere al salariului minim a fluctuat mai semnificativ decât cel al salariului mediu. În mai mulți ani (2019, 2020, 2021, 2023 și 2025), salariul mediu a crescut într-un ritm mai rapid decât salariul minim. Acest lucru ar putea indica o majorare a decalajului dintre veniturile cele mai scăzute și veniturile medii în acele perioade. Anii 2017, 2022 și 2024 au fost caracterizați de o creștere mai rapidă a salariului minim comparativ cu salariul mediu, posibil ca o măsură de reducere a inegalității veniturilor în acele perioade. Creșterea semnificativă a salariului minim în 2024 este notabilă în acest sens. Stagnarea salariului minim în 2020, în timp ce salariul mediu a continuat să crească semnificativ, a condus la cea mai mare diferență negativă de 14,02%.

Conclusions. Pentru a înțelege creșterea reală a salariilor, ar fi esențial să se ia în considerare rata inflației din această perioadă. Creșterea reală a salariilor (ajustată la inflație) ar oferi o imagine mai precisă a puterii de cumpărare a persoanelor cu salariul minim și mediu. Analiza indicatorilor macroeconomici, cum ar fi creșterea PIB-ului și rata șomajului, ar putea oferi un context mai larg pentru tendințele salariale observate. Totodată, pentru a înțelege dacă aceste majorări sunt în măsură pentru a satisface nevoile angajaților și nivelul lor de trai, ar trebui să facem o comparație și cu minimul de existență stabilit de Biroul Național de Statistică (BNS, 2025), unde cu siguranță vom constata că sunt rezerve de a îmbunătăți mărimea salariilor stabilite și nivelul social-economic al cetățenilor din RM. În concluzie, datele indică o creștere generală a salariilor minime și medii în RM. O analiză mai cuprinzătoare ar necesita luarea în considerare a factorilor economici și sociali suplimentari. Iar, din punct de vedere contabil, trebuie să se mențină documente clare și precise privind structura salarială a companiei, demonstrând respectarea salariului minim în cazul controalelor fiscale sau auditurilor.

Referințe bibliografice

1. *Wikipedia*. (fără an). Preluat de pe Wikipedia: Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Salariu_minim_pe_economie#:~:text=Salariul%20minim%20pe%20economie%20este,s%C4%83-l%20acorde%20unui%20salariat.
2. *Wikipedia*. (n.d.). Retrieved from Wikipedia: Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_%C8%9B%C4%83_rilor_%C3%AEn_func%C8%9Bie_de_salariul_mediu
3. *Codul Muncii al Republicii Moldova* (2003, 03 28). Retrieved from legis.md: Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142481&lang=ro#
4. HG846. (2024, 12 18). *stabilirea salariului minim pe țară*. Retrieved from stabilirea salariului minim pe țară: Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146270&lang=ro
5. HG845. (2024, 12 18). *cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat*. Retrieved from cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat: Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146269&lang=ro
6. BNS. (2025). *Minimul de existență pe categorii de populație*. Retrieved from Minimul de existență pe categorii de populație: Disponibil: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__04%20NIV__NIV050/NIV050090.px/table/tableViewLayout2/?rxid=cd9139c8-a3e3-410a-b617-5a26ae1f6fae